

۱۴۲۴۵۱۴
۵۵/۵/۶

سیری در زندگی فرهنگی، هنری، اجتماعی و سیاسی

میر عماد قزوینی

خوابشید خوشنویسی

محمد علی سلطانی

انتشارات اطلاعات

تهران - ۱۳۹۵

سرشناسه: سلطان‌ی، محمدعلی، ۱۳۳۷-
عنوان و نام پدیدآور: میرعماد قزوینی؛ خورشید خوشنویسی / محمدعلی سلطان‌ی
مشخصات نشر: تهران: اطلاعات، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری: ۱۳۴ ص.؛ مصور
شابک: 978-600-435-013-6

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: بالای عنوان: سیری در زندگی فرهنگی، هنری، اجتماعی و سیاسی
ادداشت: کتابنامه: ص [۱۰۱] - ۱۰۴. همچنین به صورت زیرنویس
نوا: دیگر: سیری در زندگی فرهنگی، هنری، اجتماعی و سیاسی
میرعماد، ۹۹۶۱ - ۱۰۲۴ ق.
موضوع: خوشنویسان ایرانی - قرن ۱۰ - ۱۱ ق. - سرگذشت‌نامه
موضوع: Calligraphers, Iranian - 16 - 17th century - Biography
شناسه اثر: سبب اطلاعات
رده‌بندی کنگره: ۱۳۰۵ م ۹۲۵ ف / NK۳۶۳۹
رده‌بندی دیویی: ۷۴۵/۶۰۱۰۱۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۰۰۲۰

انتشارات اطلاعات

تهران: خیابان میرداماد، خیابان نفت‌جنوبی، روزنامه اطلاعات، شماره پستی ۱۳۹۵
تلفن: ۲۹۹۹۳۴۵۰۶
فروشگاه مرکزی: تهران، بزرگراه حقانی، روبروی ایستگاه مترو، ساختمان روزنامه اطلاعات، تلفن ۲۹۹۹۳۴۸۶
فروشگاه شماره (۱): خیابان انقلاب اسلامی، روبروی دانشگاه تهران، تلفن: ۶۶۴۶۰۷۳۴

میرعماد قزوینی؛ خورشید خوشنویسی
نوشته دکتر محمدعلی سلطان‌ی

صفحه آرا: رحیم رضائی
طراح جلد: رضا گنجی
حروف‌نگاری، چاپ و صحافی: مؤسسه اطلاعات
چاپ اول: ۱۳۹۵
قیمت: ۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۵-۰۱۳-۶ ISBN: 978-600-435-013-6

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است. Printed in Iran

فهرست

۹	 مقدمه
۱۱	 زندگانی میرعماد
۱۵	 مذهب و مسلک میر
۱۸	 نقشبندیه
۲۱	 اوضاع و احوال سیاسی و اجتماعی و فرهنگی روزگار هنرمند
۲۸	 میرعماد و هنر خوشنویسی
۳۷	 مکتب میر در ایران
۴۰	 مکتب میرعماد در شبه قاره هند
۴۶	 مکتب میر در روم (عثمانی، ترکیه)
۴۸	 سروده های میرعماد
۵۴	 منشور اخلاقی زنان هنرمند
۶۱	 میرعماد در آینه شاعران
۶۳	 مفردات

۶۴	آثار برجای مانده میرعماد
۶۴	الف) کتابها
۶۶	ب) رساله‌ها و جزوه‌ها
۶۷	ج) مرقعها، مشتمل بر قطعات و مشقها
۶۹	د) قطعات
۷۱	نگاهی به کتاب‌شناسی در احوال و آثار میرعماد
۸۲	حدیث مرگ میرعماد
۸۶	من نام
۱۰۰	کتابها
۱۰۵	تصاویر

پیش خورشید خامه‌ام خورشید
از تحیر چو دیده حرباست
آن خضر سیرتم که همچو کلیم
در کتابت مرا بد بیضااست
(میرعماد قزوینی)

مقدمه

شخصیت‌هایی از علما عرفا ادبا و هنرمندان در طی بالغ بر هزار سال در برهه‌های مختلف تاریخی به شیوه ممکن با زبان فقه و فهم و فلسفه و شعر و هنر در صدد ایجاد اتحاد اسلامی بوده‌اند که متأسفانه به عللی هنوز با تمام تلاشها و تشکلهای نه‌شده‌ها، سیمایی از آن چهره‌ها و حرکت‌های آنها ارائه نشده است و همچنین دانشمندان و دانشمندان در غبار بی‌اعتنایی‌هاست؛ حتی تحرکات سید جمال اسدآبادی و یارانش در ایران و عثمانی و مصر اگر منجر به نهضت مشروطیت نمی‌شد، شاید مروری اسمی هم از او و یارانش در این حوزه نبود.

یکی از پر آوازه‌ترین هنرمندان خوشنویس ایرانی که عارفی ادیب و شاعری لیب بود و هنر خط و خوشنویسی ایرانی - اسلامی را با پرتوافشانی و تابش و تپش تمام به فراتر از قلمرو ایران دوره ساسانی رسانید و خط را در دایره زیباشناسی هنر به گونه‌ای آراست که به برابری با نقشهای ماندگار جهان مسیحیت سر برافراشت، یعنی میرعماد حسنی

قزوینی بزرگ هنرمند عصر صفویه، یکی از پرچمداران اتحاد اسلامی بود که رنجهای طاقت‌فرسا و بی‌دریغ او در این راه، تحت‌الشعاع خورشید هنرش قرار گرفت و جز به اشاره در هیچ نوشت و نشست و سخنی به آرزوی بر باد رفته او به تمام و کمال پرداخته نشد، و در غبار ابهام باقی ماند؛ او که جان بر سر این سودا نهاد، در منابع از وی نقل است: «کاش ستارک سنی و شیعه از میان برمی‌خاست و رعایای ایران و عثمانی به پای اینکه خون یکدیگر را بریزند، به راه دوستی و اتحاد می‌رفتند.» و همین غریب آفتاب عالم‌تاب اندیشه و هنر و آزادگی او انجامید.

در این نوشتار به بررسی ابعاد فکری، هنری، ادبی، سیاسی، اجتماعی او پرداخته می‌شود، شاید، شاید که شأن جاودانه و بی‌نظیر میرعماد بزرگ را در این هنگام که خط و روان فارسی در جزیره‌ای محصور درخیمان و اهریمنان شده که شرق و غرب و شمال و جنوب با تهاجم و تعدی و تغییر و تحول و دندل‌نمایی شوونیسم فرهنگی خودباختگان منطقه‌ای مواجه است و در عصری که به از و امکان و اطلاعات، یگانه مدافع فرهنگ و تمدن چند هزار ساله است، برای یک لحظه میرعماد حسنی و مکتب هنری او را به یاد آورده که بدون هیچ امکاناتی و تنها با قلمی و دواتی از هندوستان و افغانستان و ترکمنستان و تاجیکستان و جمهوری آذربایجان تا آسیای صغیر و مقدونیه و سراسر سواحل خلیج فارس، هنر ایرانی - اسلامی خوشنویسی خط فارسی به قیادت میرعماد بزرگ باران بهار آور و پرتوان فرهنگ ایرانی بود و وسیله‌ای ارجمند برای اتحاد اسلامی.